

Slutrappport

Maritim Utveckling i Bohuslän

Projektledare Carl Dahlberg

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala
utvecklingsfonden

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
REGIONUTVECKLINGSNÄMNDEN

TILLVÄXT BOHUSLÄN

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Slutrapport, kortversion

Maritim Utveckling i Bohuslän

September 2019

Innehåll

Om projektet	3
Bakgrund och syfte	3
Resultat	4
Evenemang	4
Kunskapsturism	4
Förstudie gästhamnar	4
Skärgårdstransporter	5
Marina livsmedel	5
Innovationsarenan	6
Projektet i siffror	7
Viktigt i framtiden	7
Innovationsarenor	8
Möjlighetsfokus	9
Kommentarer från företag	10

Om projektet

Maritim Utveckling i Bohuslän (MUB) var ett treårigt projekt (2016-07-01 – 2019-10-30) drivet av Tillväxt Norra Bohuslän med Lysekil som projektägare. Projektets syfte var att skapa förutsättningar för små och medelstora företag (SME) i området att stärka sin professionalitet, hållbarhet och innovationskraft. Projektet finansierades av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF via Tillväxtverket) och Västra Götalandsregionen. Medfinansierare var Strömstad, Tanum, Sotenäs och Lysekils kommuner och Göteborgs universitet.

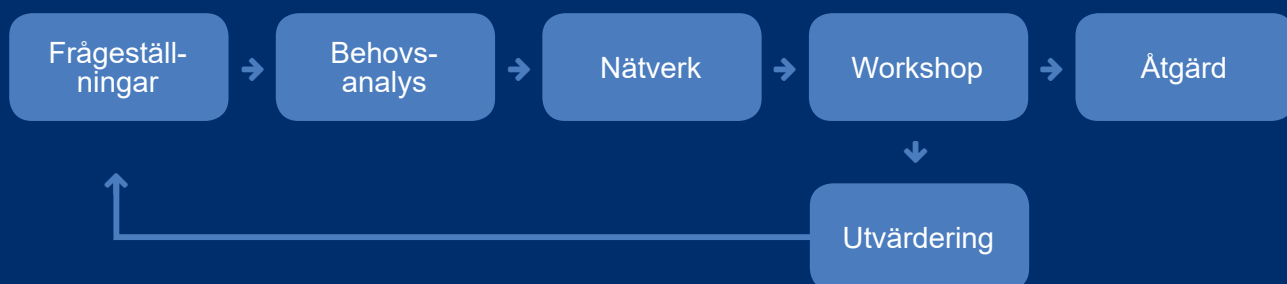
Bakgrund och syfte

Maritim utveckling i Bohuslän bygger på många års arbete med att utveckla förutsättningar för de maritima näringarna i vår region. Den maritima näringslivsstrategin (antagen 2016) identifierade tydligt mål och åtgärder och i samverkan med det maritima klustret i Västra Götaland designades projektet för att ta sig an dessa. Det helhetsgrepp som togs initialt begränsades av regelverken och fokus blev riktat mot maritim turism och samarbete med Handelshögskolan i Göteborg.

Syftet har varit tydligt i att stödja mikro- och små företag inom de maritima näringarna. Stödet har varit av begränsad omfattning och i huvudsak inte föremål för statsstöd. Projektet har kommit många företag till del och involverat flera branscher inom den maritimt kopplade besöksnäringen.

Fem konkreta delprojekt har arbetat med fem områden eller branscher. Lärdomarna ifrån dessa har sedan förvaltats i ett sjätte delprojekt innovationsarenan vilket innebär en större förändring i framtida arbetssätt och organisering. Grundlogiken har hela tiden varit att jobba med identifierade frågeställningar, undersöka behov, skapa nätverk, utföra workshops och samverka. En del av de workshops vi haft har varit generella och användbara för många branscher medans andra har varit mer specifika. När så har varit möjligt har vi samarbetat med befintliga strukturer och andra projekt. Workshoparna har ofta resulterat i nya frågeställningar och identifierat behov som vi försökt hitta lösningar på.

Figur 1. Projektlogik

Resultat

Evenemang

De fyra kommunerna samverkade med Göteborgs Universitet, analyserade evenemangsportföljerna för norra Bohuslän och tog fram en gemensam Evenemangsstrategi. Kopplat till strategin finns lokala anpassningar och en digital evenemangshandbok som underlättar för de som vill arrangera evenemang. Arbetet gav viktiga insikter i hur man arbetar kommunalt men även i hur man kan nyttja evenemang för att forma bilden av sin kommun.

Kunskapsturism – Guider och samverkan

En initial inventering visade på ca 60 företag inom regionen som arbetade med event och evenemang ytterligare 60 verkade som guider. För att understödja denna målgrupp arrangerades välbesökta och efterfrågade workshops inom sociala medier och bokningsbarhet. Guiderna har fortsatt utmaningar framförallt inom tillgänglighet och försäljning men situationen är förändrad jämfört med projektets start.

Tillsammans med Göteborgs Universitet analyserades de kunskapsintensiva aktörerna i vår region utifrån deras samverkan med lokala företag och guider. Ett arbete gjordes för att hjälpa dem framåt i sin utveckling för att på så sätt bereda möjligheter för lokala guideföretag. Glädjande nog finns både vilja och möjlighet att utbilda och understödja även externa guider och samverka med mindre aktörer.

Förstudie Gästhamnar

Gästhamnarna har ett utvecklingsbehov men är organiserade mycket olika och variationen på exempelvis servicenivå skiljer sig åt samtidigt som potentialen är mycket stor. De kommunala hamnarna är ofta placerade under teknisk förvaltning och besöksnäringsspektiven försvinner lätt. Hamnarna längs Bohuskusten har ett behov av att samverka och hjälpa varandra att utvecklas. Ett systematiskt kvalitetsarbete på regional och lokal nivå skulle kunna få stora effekter. Fortsatt samverkan med Turistrådet Västsverige och Riksföreningen Gästhamnar Sverige blir viktig för det bohuslänska gästhamnsnätverket. Projektet har genom workshops och nätverksskapande burit nätverket under projektets gång.

Skärgårdstransporter

Det finns tydliga behov av skärgårdstransporter av både gods och människor. Utmaningar är kajunderhåll och acceptabel kostnadsnivå. Längre skärgårdstransporter av gods är i dagsläget inte aktuella på grund av en kombination av tidsåtgång, flexibilitet och hanteringskostnader. Samtidigt utvecklas system och teknik snabbt vilket ger ytterligare möjligheter i framtiden.

Projektet har bidragit till att utveckla "båtluffa" konceptet med fler rutter vilket i förlängningen kan möjliggöra persontransporter på tidtabell upp och ner längs kusten åtminstone sommartid. Hamnätverket är etablerat och samverkar kring utvecklings och finansieringsfrågor.

Marina livsmedel

Visionen för delprojektet Marina livsmedel var att få mera lokala produkter på tallriken. Bohuslän har räka, kräfta, krabba, hummer, musslor och ostron av fantastisk kvalitet. Makrill och sill finns även som lokala produkter. Övrig fisk landas i huvudsak som bifångst. Det innebär att den kontinuerliga leveransen av fisk så som restauranger och offentlig bespisning vill ha den, inte hanteras lokalt. Analysen av restauranger i regionen visar att för många är fisk i sig en utmaning på grund av kompetens, leverans, menyer och kundens vana.

Projektet har fått till en bra samverkan och start på en digital tjänst för restaurangers kontakt med kommunen via projektet Serverat. Restaurangernas egna nätverk har stärkts och deras viktigaste frågor har identifierats och medvetandegjorts.

I samverkan med "Scary seafood"-projektet har nya hållbara livsmedel från havet analyserats. Dessa ligger dock främst hos de mer innovativa restauratörerna. Däremot har alger fått ett genomslag och kommer troligen dyka upp på menyer och som tillbehör på restaurangerna redan 2019. Projektet har genomfört tre konkreta heldagsworkshops med kockar om alger som livsmedel.

Innovationsarena

Genom projektet har ett nytt sätt att arbeta med företag identifierats. Näringslivsutvecklarna är övertygade om att detta kommer få goda effekter för våra kommuners företag. Det innebär till viss del ett förändrat arbetssätt men mycket av det som görs idag kan falla in i denna nya form. För det befintliga innovationssystemet innebär det ett krav på distribuering, på att leverera till lokala noder eller "Innovationsarenor".

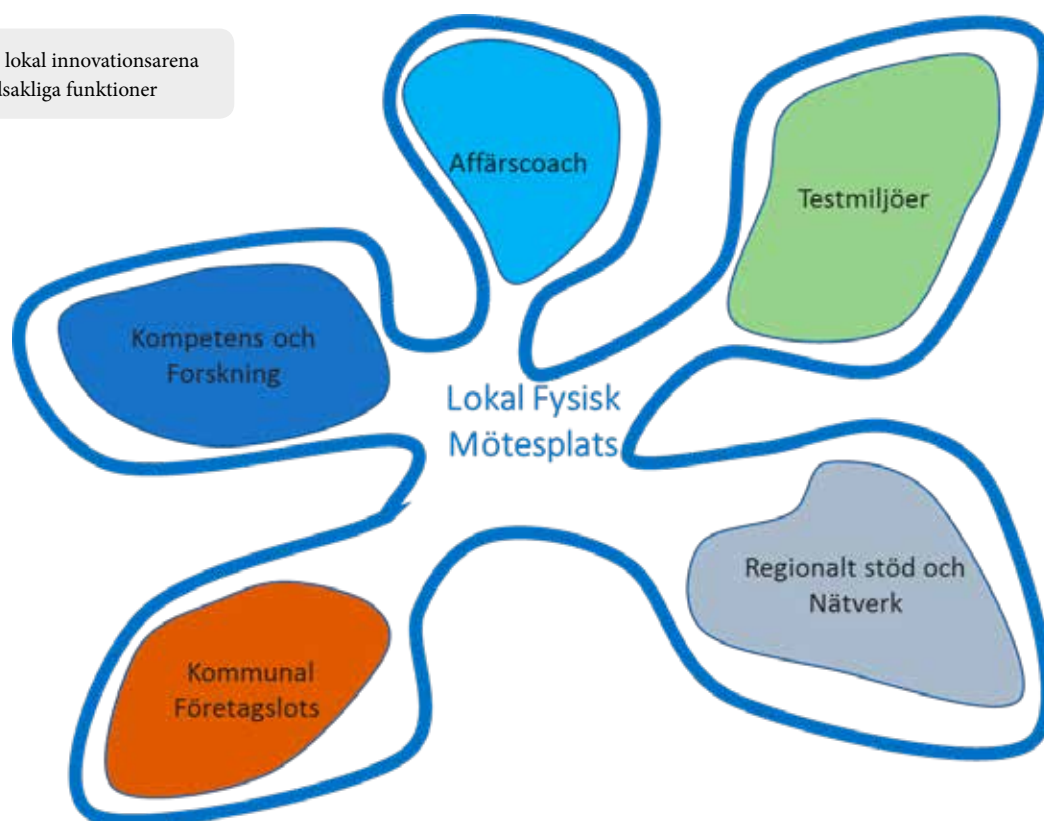
Vi har i delprojektet identifierat behovet av affärscoacher och även testat detta lokalt. Resultaten är mycket lovande med ökad lönsamhet och goda sysselsättningseffekter på relativt kort tid. Av 11 djupintervjuade företag har 5 nyanställt.

Arenorna blir kopplade till varandra vilket ger dem möjlighet till ett kontinuerligt lärande och kan dela resurser samtidigt som det lokala "ägandet" inte försvinner. Nätverket av arenor håller ihop det som händer i regionen med både lokalt närvarande universitet och regionala nätverk.

För mikro- och småföretag kommer det innebära en enkel väg att hitta rätt i kommunala frågor, ett bra sätt att få forskningskopplingar, ett kraftfullt sätt att utveckla sitt företag samt en enkel väg att hitta de offentliga resurser som finns tillgängliga.

Logiken ifrån delprojekten med en behovsanalys följt av nätverk och utvecklande workshops kommer fortsätta. Arenorna kommer samarrangera olika utbildningar och nätverksträffar baserat på behov, utmaningar eller möjligheter. Fröet till arrangemangen kan komma från företagen, kommunen, innovationsaktörerna eller universiteten. Arenorna blir också en plats för en enskild företagare att bli lotsad rätt i den utvecklingsfas företaget befinner sig, uppstart, utveckling, avveckling eller innovation.

Figur 2. En lokal innovationsarena med huvudsakliga funktioner

Projektet i siffror

- ☀ 168 involverade företag
- ☀ 4,5 av 5 - medelbetyg workshop
- ☀ 142 företag som fått stöd
- ☀ 3 år 2016-2019
- ☀ 9,3 miljoner totalbudget
- ☀ 15 undersökta innovationsmiljöer
- ☀ 26 workshops
- ☀ 32 coachade företag
- ☀ 658 deltagare på workshops
- ☀ 5 nya nätverk
- ☀ 11 rapporter

Viktigt i framtiden - Samverkan

Företagande bygger på samarbete och att gemensamt skapa värde för kund, företag och samhälle. Ju bättre och smidigare nätverk med god tillit och korta kontaktvägar desto bättre utveckling för företagen. En del av den utvecklingen inbegriper innovation. För att få till kraft i innovationsarbetet behövs samverkan med andra företag, myndigheter, kommuner, innovationsaktörer och universitet.

Små kommuner i ickeurbana miljöer behöver göra det bästa med vad de har, se sina fördelar och våga tänka stort. Samverkan mellan kommuner är ett sätt att bredda perspektiv och bättre nyttja de kompetenser och de resurser man har.

Bättre samverkan mellan, och tillit, till regionala och kommunala aktörer kommer ge enklare vägar för företagen och på sikt generera arbetstillfällen, företagsväxt och skatteintäkter. Perspektivet om vem man som offentlig aktör är till för och hur man ska samverka för att understödja varandra behöver utvecklas.

Samverkan med universitet och forskning är relativt liten i mikro- och småföretag. I vår region finns flera forskningsaktörer med möjlighet att stödja befintliga företag och skapa nya verksamheter utifrån samverkan. Samtidigt finns det bra förutsättningar för forskningsaktörer att hitta gynnsamma samarbeten och studieobjekt.

Innovationsarenor

När Maritim utveckling i Bohuslän går mot sitt slut lämnas en struktur för lokalt innovationsarbete över. För våra kommuner är Fyrbodalen eller del av kommunalförbundet den nya enheten. Orust och Munkedal har under det sista året anslutit för att bli en del i arbetet med arenorna. Strukturen behöver fastställas och utvärderas i projektform men sedan behöver den få en fast struktur. Redan i dagsläget behöver kommunerna vara medvetna om åtagandet att finansiera detta arbete. Mycket av resurserna kommer från omfördelning av befintliga men nya medel kommer behöva tillsättas. Samtidigt räknar man med att kunna tillgodogöra sig utökade skatteintäkter och bättre sysselsättningstal.

Driften behöver vara nära kopplad till det regionala innovationssystemet och en del av finansieringen kommer behöva komma från regional nivå. Samtidigt kommer arenorna förbättra effekten och öka inflödet i systemet vilket bör förenkla marknadsföringen som idag är snårig då många företag har dålig kännedom.

Västra götalandregionen har ett ambitiöst näringslivsprogram och det föreslagna nya arbetssättet kommer på sikt förbättra effekterna av detta program. 2020-2021 tas en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) och dessa kommuner anser att lokala innovationsarenor som arbetssätt bör vara en del av det.

Möjlighetsfokus

Vi står mitt i svåra utmaningar med hållbarhet, koldioxidminskning och levande landsbygd. I detta arbete behöver mikro-, små- och medelstora företag i vår region, vare sig de är maritima, besöksorienterade eller ej, bli en del av lösningarna. Storleken på våra samhällen är inte större än att alla påverkar varandras möjligheter för lönsamhet eller hållbarhet. Vi behöver se möjligheter genom att ta oss tid till nätverkande och samverkan. Vi behöver lyfta blicken och leta samarbeten. Vi behöver se vad vi kan bidra med och vad vi kan tillgodogöra oss.

Innovationsarenorna som vi väljer att kalla lokala företagsarenor knyter i bästa fall ihop företag, samhälle och forskning till en utvecklande framtid baserad på alla de möjligheter vi har. Lokala möjligheter till stegvisa innovationer men även internationell potential och banbrytande utveckling. Lokala företagsarenor kan förenkla och förbättra det kommunala arbetet kopplat till näringsliv och ger samtidigt möjligheter till de satsningar och profileringar man vill genomföra. De skapar en lokal nod för företagen att enskilt och gemensamt utvecklas. Samverkan med forskning, utbildningsaktörer och regionalt innovationssystem kommer att förbättras. Möjligheterna finns där, denna plattform ger förutsättningar för att förverkliga dem.

Några kommentarer från coachade företag:

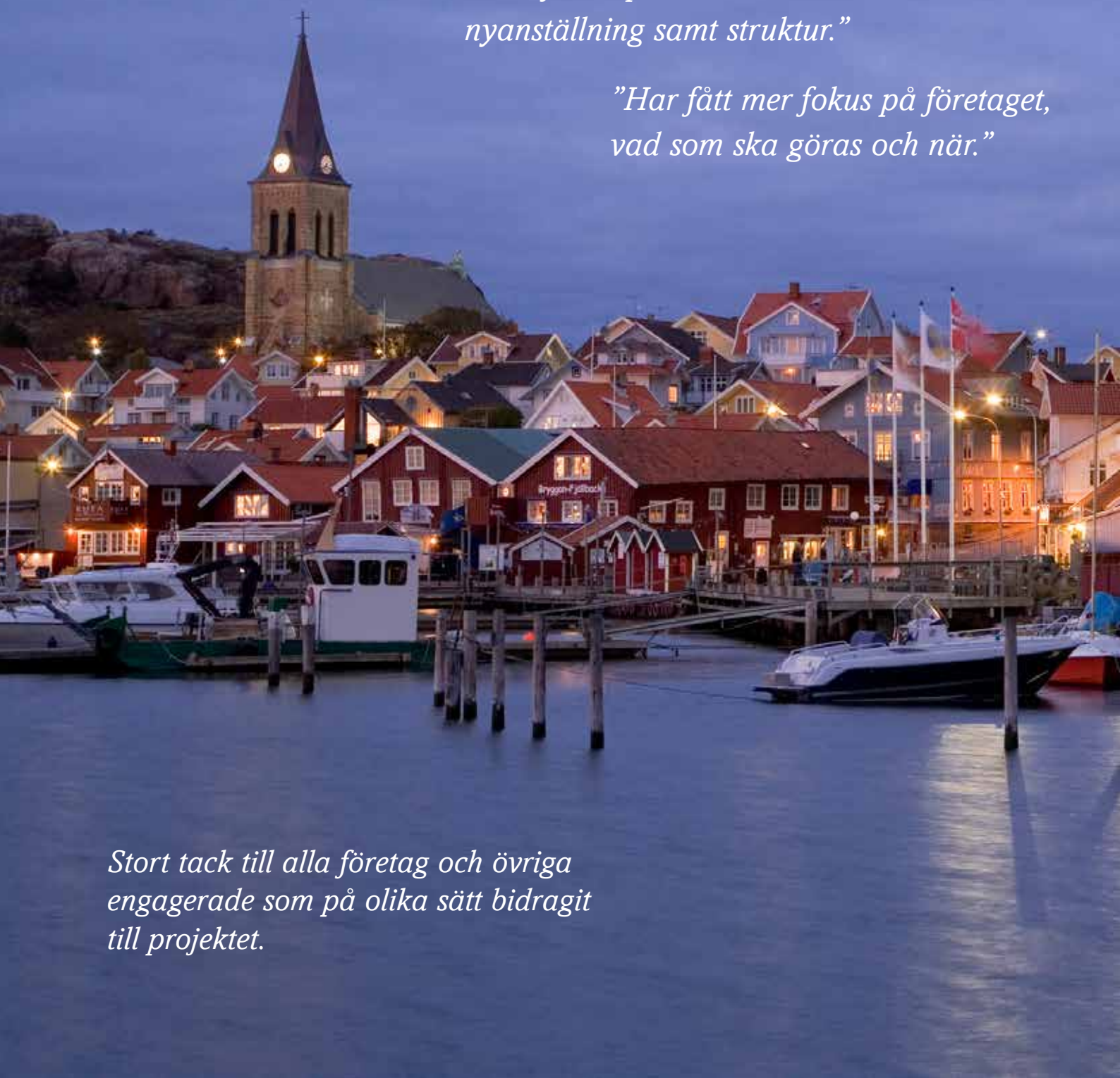
”Jag har insett vad som ska prioriteras.”

*”Vi har tagit fram en modell för hur vi
ska strukturera vår försäljningsprocess.”*

*”Påskyndat processer. Ledde till
nyanställning samt struktur.”*

*”Har fått mer fokus på företaget,
vad som ska göras och när.”*

*Stort tack till alla företag och övriga
engagerade som på olika sätt bidragit
till projektet.*

*Foton:
sid 2 Henrik Trygg
sid 4 Mikael Göthage, vastsverige.com
sid 10-11 Frank Heuer
övriga bilder IstockPhoto*

Den här rapporten är framtagen inom projekt Maritim Utveckling i Bohuslän. Läs mer på www.tillvaxtbohuslan.se/mub

Maritim Utveckling i Bohuslän har skapat förutsättningar för små och medelstora företag att stärka sin professionalitet, hållbarhet och innovationskraft.

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala
utvecklingsfonden

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
REGIONUTVECKLINGSNÄMNDEN

TILLVÄXT BOHUSLÄN

GÖTEBORGS
UNIVERSITET